

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ordinata emptori, inducit vendentem ad tradendam emtori rem venditam; ita etiam sacramenta novæ legis, ut subordinata Christo pro nobis merenti, & satisfaciendi, inducunt nostro modo loquendi Deum ad gratiam conferendam illis à quibus suscipiuntur.

Confirmatur: Sacramenta novæ legis sunt instrumenta Christi ut causæ principalis morali gratiæ. Ergo sunt instrumenta moralia ipsius. Consequentia patet, omne enim agens principale debet uti instrumento sibi proportionato, & ejusdem ordinis cum ipso, ita ut agens principale physicum, instrumento physico, agens verò principale morale, instrumento morali utatur. Antecedens verò sic ostenditur. Sacramenta novæ legis sunt instrumenta Christi prout est noster Redemptor: Sed Christus, in quantum noster Redemptor, est causæ principalis morali gratiæ: Ergo sacramenta novæ legis sunt instrumenta Christi, ut causæ principalis morali. Major est evidens, Minor probatur. Causa meritoria alicujus doni, vel præmii, est causæ moralis illius: Christus autem ut noster Redemptor, est causæ meritoria nostræ gratiæ, & quidem principalis in genere causæ moralis meritoria; quia causæ instrumentalis subordinatur alteri causæ principali tanquam superiori, nulla autem potest dari causæ superiori Christo, à qua meritum ejus ut à causæ principali procedat; siquidem Deus qui solus est superior Christo ut homini, est incapax merendi, ex eo quod ille qui meretur est inferior illi qui mercedem retribuit: Deus autem nec potest esse inferior alicui, nec ab aliquo mercedem expectare vel accipere: Ergo Christus, in quantum noster Redemptor, est causæ principalis morali gratiæ.

Dico secundo: Sacramenta novæ legis possunt etiam dici instrumenta moralia respectu Dei, in ordine ad gratiæ productionem.

Probatur: illud est instrumentum morale Dei in productione gratiæ, quod ab ipso habet vim movendi causam principalem physicam, ut producat gratiam: Atqui sacramenta novæ legis, non solum à Christo, sed ab ipso etiam Deo, habent vim movendi moraliter: Ergo non solum instrumenta moralia Christi, sed etiam Dei, in ordine ad gratiæ productionem, dici debent Major patet, Minor probatur. quando quis promittit se ad præsentiam alicujus rei collaturum aliquod beneficium, hujusmodi deinde res applicata, habet ex tali promissione vim movendi moraliter promittentem, ut conferat tale beneficium: Atqui Deus promittit se daturum gratiam, ad præsentiam sacramentorum: Ergo sacramenta applicata habent ex illa Dei promissione vim movendi ipsam Deum promittentem, ut conferat gratiam.

Confirmatur: Deus exhortationibus & præceptis Christum excitavit & determinavit, ad promerendum nobis gratiam, & ad instruendum sacramenta, quibus mediantibus meritum ipsius nobis applicaretur, & ipse moveretur nostro modo intelligendi ad gratiam principaliter nobis communicandam: Ergo ex hoc etiam capite sacramenta possunt dici instrumenta moralia Dei. Unde Deus se habet in proposito, sicut artifex qui alium hortaretur, ut se invitaret ad artefactum aliquod efficiendum, oblata pecuniâ: sicut enim illa pecuniâ esset non solum morale instrumentum illius qui ea mediante invitaret artificem ad operandum, sed etiam ipsius artificis, qui per

eam vellet moveri ad operandum; ita etiam in proposito, sacramenta sunt moralia instrumenta: non solum Christi, quatenus eis mediantibus sua nobis applicat merita ad gratiam à Deo impetrandam, sed Dei, qui voluit eis moveri ad gratiam nobis communicandam.

S. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies, primo: Si sacramenta novæ legis essent instrumenta moralia Dei, ex eo quod Deus promittit ad illorum præsentiam se gratiam largiturum, etiam sacramenta veteris legis possent dici instrumenta moralia Dei ad gratiam producendam: Sed hoc videtur falsum, & repugnans doctrinæ D. Thomæ: Ergo & illud. Sequela Majoris est evidens, quia etiam Deus promittit se ad præsentiam sacramentorum veteris legis daturum gratiam non ponentibus obicem. Minor verò probatur: D. Thomas hic art. 6. ex professo inquirens, utrum sacramenta antiqua causarent gratiam? Respondet negativè. Ergo censet non fuisse etiam instrumenta moralia Dei ad illam producendam, aliàs diminutè processisset nihil dicendo de illa causalitate morali.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ut enim ostendimus Tractatu sequenti, cum agemus de circumcissione, circumcisio, & alia veteris legis sacramenta causant gratiam ut instrumenta moralia Dei. Ad probationem in contrarium dicendum est, D. Thomam negasse tantum causalitatem physicam sacramentis veteris legis. Nec tamen diminutè processisset, nihil dicendo de causalitate morali, quia art. 1. dixerat causalitatem moralem quæ convenit sacramentis novæ legis, non transcendere rationem signi, unde quia art. 6. inquirebat de causalitate transcendente rationem signi, quam concesserat sacramentis novæ legis art. 1. non debuit art. 6. explicare hanc causalitatem moralem; imò hoc ipso quod illa non transcendit rationem signi, supposuit eam convenire etiam sacramentis veteribus.

Obijcies secundo: Causa moralis non est instrumentum illius qui movet ut ad conferendum effectum, sed alterius qui movet ipsum; preces enim aut pretium, aut consilium, vel merus, quibus Petrus movet Paulum ad aliquod beneficium conferendum, non sunt instrumenta Pauli quibus beneficium conferat, sed Petri, quibus Paulum excitet ad illud conferendum: Atqui sacramenta novæ legis, sunt instrumenta Dei quibus confert gratiam: Ergo non possunt dici causæ morales respectu illius.

Respondeo primò negando Majorem, universaliter & absolute sumptam, nullum enim est inconveniens, quod instrumentum morale, quo mediante aliquis movet alium ad operandum, sit etiam instrumentum morale illius qui movetur, ut patet exemplo adducto in probatione secundæ conclusionis; si enim artifex aliquem hortaretur, ut se invitaret ad artefactum aliquod efficiendum, oblata pecuniâ, illa pecuniâ esset morale instrumentum, non solum illius qui ea mediante invitaret artificem ad operandum, sed etiam ipsius artificis, qui per eam vellet moveri ad artefactum efficiendum.

Respondeo secundo distinguendo Majorem: Quod inducit ad aliquid faciendum, non est instrumentum illius qui movetur vel inducitur ad illud

illud præstandum: si ille non promiserit se illud facturum ad præsentiam talistei, concedo. Si promiserit se illud facturum ad illius præsentiam, nego. Cum ergo in proposito Deus promiserit se daturum gratiam ad sacramentorum applicationem, illa possunt dici instrumenta moralia Dei.

146. Objicies tertio: Ut sacramenta novæ legis essent instrumenta moralia Dei in productione gratiæ deberet Deus esse causa moralis gratiæ. Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Major patet, nam instrumentum morale respicit causam principalem ejusdem ordinis. Minor verò suadetur, Tum quia causa moralis non influit per se in effectum: Deus autem influit per se in gratiam. Tum etiam, quia non potest explicari causalitas moralis, quam Deus excreat una cum sacramentis.
147. Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem, distinguo Minorem: Deus influit per se in gratiam, quatenus præcisè est causa moralis illius, nego. Quatenus præter causalitatem moralem habet efficientiam physicam, concedo. Ad secundam dicendum, causalitatem Dei moralem consistere in hoc quod Deus promiserit se daturum gratiam ad præsentiam sacramentorum; vel in hoc quod Christo præcepit, ut applicaret suæ passionis merita sacramentis, quibus deinde ad dandam nobis gratiam moveretur ut antea explicatum est.

ARTICVLVS V.

Quam gratiam causent sacramenta nova legis? An primam, vel secundam?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

148. Notandum primò Gratiam sanctificantem solere distingvi in primam & secundam. Illa prima dicitur, quæ primum infunditur subiecto, nondum habenti ullum gradum gratiæ sanctificantis, atque adeo existenti in peccato mortali, quod definit esse quando gratia infunditur. Illa verò appellatur secunda, quæ advenit subiecto jam grato, & gratiam jam præhabitam auget.
149. Notandum secundò: Sacramenta novæ legis alia esse quæ dicuntur *sacramenta vivorum*, alia quæ vocantur *sacramenta mortuorum*. Sacramenta mortuorum sic dicta sunt, quòd pro mortuis spiritualiter, morte videlicet peccati, instituta sunt, & sunt duo, Baptismus & pœnitentia. Sacramenta verò vivorum sic appellantur, quia Christus ea instituit pro viventibus vitæ spirituali animæ, quæ est vita gratiæ, & sunt alia quinque.
150. Notandum tertio: Dupliciter nos posse intelligere quod aliquid sacramentum causet primam vel secundam gratiam, nimirum per se, & per accidens. Illa sacramenta dicuntur per se causare primam gratiam, quæ sunt instituta à Christo ad conferendam gratiam homini in peccato originali vel mortali existenti. Illa verò dicuntur per accidens causare primam gratiam, quæ licet instituta sint ad augendam gratiam, possunt tamen interdum causare primam gratiam. Et in hoc etiam duplici sensu, possunt sacramenta dici causare secundam gratiam, ut consideranti patebit. His præmissis.

A Triplex hic occurrit difficultas breviter discutenda, & resolvenda. Prima est, utrum omnia sacramenta tam vivorum quam mortuorum caulent per se primam gratiam? Secunda, utrum saltem hoc sacramentis mortuorum conveniat? Tertia, an sacramenta vivorum quæ per se causant gratiam, per accidens primam gratiam causare possint?

Quantum ad primum Nunno hic art. 1. difficultate 2. probabile esse dicit omnia sacramenta legis novæ per se conferre primam gratiam, quæ hac tamen in moderatione, ut duo sacramenta quæ dicuntur mortuorum, eam per se conferant, & primum ex ratione communi sacramenti, sed ex propria ratione atomæ, cetera verò solentur ratione communi, quia sic apparet major congruitas sacramentorum novæ legis; subdistinguitur tamen hæc à viris doctissimis subtiliter & cautosè defendi. In illam inclinare videtur Joannes S. Thoma hic art. 1. dubio 2. ubi docet sacramenta novæ legis esse per se productiva primæ gratiæ ex ratione genericæ.

Quid secundum, Gabriel, Ocham, Minor, & alii Nominales, docuerunt olim nullum esse sacramentis novæ legis, etiam pro mortuis institutum, per se loquendo causare primam gratiam in adultis. Fundamentum eorum erat, quia ad eum non sunt sufficienter dispositi ad aliquod sacramentum suscipiendum, nisi per contritionem unde cum contritio non sit sine gratia, nunquam adulti recipiunt fructuosè sacramentum aliquod, nisi præsupponatur in gratia. In quam opinionem incidunt Jansenista, dum docent ad validitatem sacramenti pœnitentiæ, prærequiri debere rem sive detestationem peccatorum ex Dei detestatione procedentem, ac proinde qui sit vera contritio.

Quantum ad tertium Vaxquez 3. parte disp. 209. cap. 4. Villalobos Tract. 4. difficult. 7. num. 4. Bernal disp. 11. sect. 2. docent sacramenta vivorum nunquam, etiam per accidens, causare primam gratiam. Alij id asserunt solum de quatuor sacramentis, nimirum de Confirmatione, Charismata, Ordine & Matrimonio, & concedunt Extremam Unctionem in aliquo casu causare primam gratiam. Ita Cardinalis Delugo de Charismata disp. 12. sect. 1. num. 3. & 16. & Gasp. Hurtado disp. 3. difficult. 4.

Communis verò Thomistarum sententia tenetur quidem non omnia novæ legis sacramenta causare per se primam gratiam, sed asserit duo sacramenta mortuorum, illam per se causare, solum in parvulis sed etiam in adultis; sacramenta autem vivorum nunquam illam causare per se, bene tamen per accidens, atque adeo reddunt de attrito contritum, nempe quando ille qui ad aliquod eorum accedit in peccato mortali existimat bonâ fide se esse in gratia, & attritionem habet, quam putat esse contritionem. In Capreolus, Cajetanus, Paludanus, Soto, & alij quos sequuntur, Suarez, Valentia, Granado, & alii communitur.

§. II.

Prima sententia rejicitur, & omnia sacramenta novæ legis non causare per se primam gratiam, breviter suadetur.

Dico primò: non omnia sacramenta novæ legis causant per se primam gratiam. Probatur